

แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี*

GUIDELINES FOR VILLAGE FUND MANAGEMENT IN KUT CHAP DISTRICT

UDON THANI PROVINCE

ชลธิชา ชุมศรีแก้ว

Chonthicha Chumsrikaew

เชมนัฐ ภูกองไชย

Khemanat Phukongcha

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

E-mail: 64611152103@udru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี 2) หาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ถูกคัดเลือกมาแบบเจาะจง รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พัฒนาการจังหวัดอุดรธานี 1 คน พัฒนาการอำเภอกุดจับ 1 คน กองทุนหมู่บ้านระดับตำบล 7 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลรายด้าน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี รายด้านได้แก่ การบริหารจัดการด้านผู้นำ การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และการบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลกองทุน พบว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านเป็นบุคคลที่ความรู้ ความสามารถ เข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ขาดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น มีการจัดสรรผลประโยชน์ตามหมวดหมู่โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และพบปัญหาน้อยในเรื่องการบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบกองทุน เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นพี่เลี้ยง 2. แนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ผู้นำต้องมีความรู้ใน

*Received: 13 January 2023; Revised: 21 April 2023; Accepted: 24 April 2023

ด้านการบริหารงาน เสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต ทันต่อเทคโนโลยี ต้องจัดเวทีการประชุมประชาคม เพื่อให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เพราะสมาชิกคือหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกองทุน เพื่อสร้างระเบียบข้อบังคับด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และกองทุนต้องมีระบบการติดตามและสรุปผลเป็นปัจจุบัน

คำสำคัญ: แนวทาง, การบริหารจัดการ, กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

Abstract

This research article aims to 1) to study the conditions and causes of the problems in the village fund management in Kut Chap District, Udon Thani Province 2) to find the guidelines to improve the quality of the village fund in Kut Chap District, Udon Thani Province. This qualitative research was conducted through purposive sampling and focus group discussions. The key informants were together 12 persons; 1 officer of Provincial Community Development Officer, 1 officer of Kut Chap District Development, 7 officers of Village Fund in the Sub-District, and 3 members of the village fund. The research tool was a semi-structured interview, data collection, content analysis, and findings summaries in each aspect.

The results showed that: 1. In each aspect, the problem conditions and roots of the problem in the village fund management in Kut Chap District, Udon Thani Province, were as follows: leadership management, contribution management, benefit distribution management, fund accessibility management, and information inspection management. Nevertheless, it was found that the leaders of the village fund are knowledgeable, competent, and understand the rules and regulations. Although they lack contribution in giving ideas, benefits by categories were allocated under good governance principles, and fewer problems were found in accessibility management and fund auditing due to mentorship by community development officers. 2. The guidelines for improving the quality of the village fund in Kut Chap District, Udon Thani Province, comprise 4 aspects. The results of qualitative research showed that leaders must be passionate about management, sacrifice, honesty, integrity, and technology. Moreover, community meetings must be held for anyone to express their opinions because members are the

key to supporting the fund and determining regulations on the allocation of benefits. Also, the fund must have an up-to-date monitoring and summary system.

Keywords: Guidelines, Management, Village Fund in Kut Chap District Udon Thani Province

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ของคณะรัฐมนตรีขณะนั้น ภายใต้การนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ค่าแถลงนโยบายดังกล่าวเพื่อจัดตั้งแหล่งละ 1 ล้านบาท (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2544) จัดตั้งใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกองทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้เข้าถึงการจัดการระบบกองทุนและชุมชนเมืองของตนเอง

จากนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อพุทธศักราช 2544 จนถึงพุทธศักราช 2564 ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดำเนินงาน 21 ปี ซึ่งวัตถุประสงค์แห่งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2547 พร้อมทั้งระเบียบคณะกรรมการ ประกอบการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก ปัจจุบันยังพบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบางที่ ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารในกองทุนหมู่บ้าน ลดลง เช่น ปัญหาด้านขาดความรู้ในการบริหารงานแบบบูรณาการ หลายแห่งหยุดดำเนินงานหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่สามารถบริหารจัดการกองทุนของตนเองได้ ขาดประสิทธิภาพในการติดตามควบคุมดูแลงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ด้านการเงินและการบัญชีขาดได้มาตรฐาน จัดเก็บข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานและข้อมูลงบการเงิน สาเหตุเกิดจากกรรมการองค์ความรู้ ความเข้าใจ ระบบบริหารจัดการ (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2565)

พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้กองทุนเป็นนิติบุคคล ต้องมีบุคคลเข้ามาบริหารจัดการแทนนิติบุคคลนั้น ตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 จึงได้กำหนดคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน ไม่เกินสิบห้าคน โดยมีโครงสร้างประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณัติก ประธานสัมพันธ์ กรรมการฝ่ายสินเชื่อ กรรมการกองทุนหมู่บ้านฝ่ายอื่น ๆ ตามระเบียบฯ

กำหนด ซึ่งวาระดำรงตำแหน่งไม่เกินคราวละสองปี ซึ่งการได้มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้น ต้องมาจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่คัดเลือกมาจากเสียงข้างมากของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเท่านั้น

กองทุนที่มีความพร้อมหลายแห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายรองรับนั้น จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่หนึ่งที่เป็นต้นแบบ ที่มีการบริหารจัดการกองทุนที่ดี สรุปได้คือ งบประมาณ พ.ศ. 2555 พบว่า จังหวัดอุดรธานี รวมกองทุนหมู่บ้านทั้งสิ้น 1,977 กองทุน ซึ่งเป็นกองทุนหมู่บ้าน 1,883 กองทุน กองทุนชุมชนเมือง 82 กองทุน และกองทุนชุมชนทหาร 12 กองทุน ซึ่งจัดระดับศักยภาพซึ่งประสิทธิภาพการดำเนินงานได้ ระดับดีมาก (A) 620 กองทุน ระดับดี (B) 885 กองทุน ระดับพอใช้ (C) 300 กองทุน กองทุนที่ยังไม่ได้รับการประเมินจัดระดับ 172 กองทุน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สาขา 6, 2012) เห็นได้ว่า กองทุนนี้ตั้งอยู่ที่อำเภออุดจัต จังหวัดอุดรธานี ระดับของกองทุนหมู่บ้านในเขตนี้ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก 37 กองทุน อยู่ในระดับ “ดีมาก” และ 38 กองทุนอยู่ในระดับ “ดี” เป็นกองทุนได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีภายในกองทุน

กองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดีมาก (A) ต้องผ่านการประเมินศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีองค์ประกอบโดยศักยภาพและประสิทธิภาพของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ผ่านการประเมินทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านบริหารจัดการ 2. ด้านเสริมสร้างความเข้มแข็ง และ 3. ด้านผลการดำเนินงาน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในระดับดีมาก (A) จะมีผลงานน่าสนใจหลายด้านแตกต่างกัน ประกอบกับการบริหารจัดการของกองทุนที่ดี มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและมีการยกระดับกองทุนหมู่บ้านของตนเองเป็นสถาบันการเงิน และสามารถบริหารจัดการกองทุนตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านของตนเองได้ในระดับดีมาก

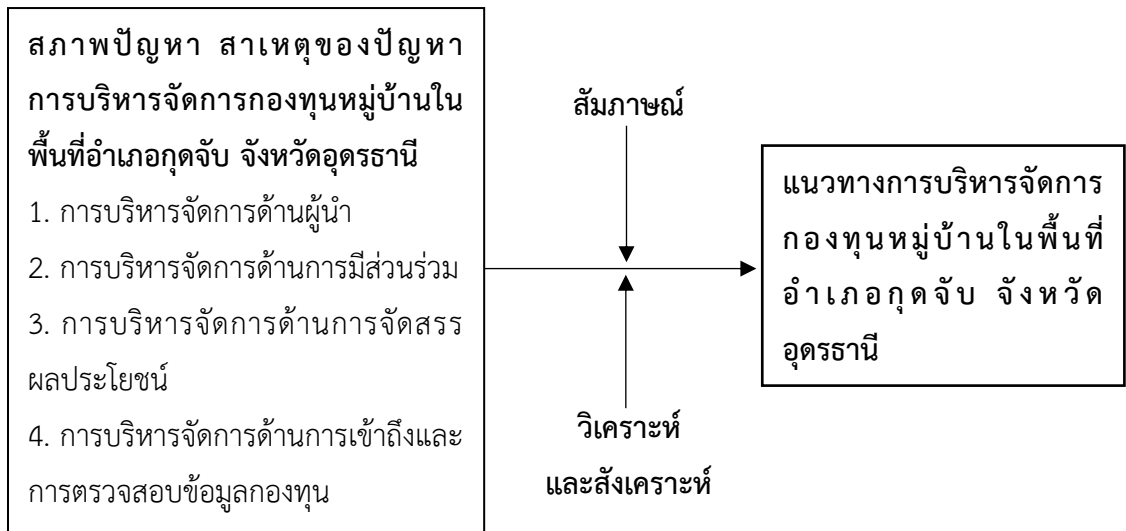
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น เพื่อเป็นการหาแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง โดยเป็นแบบอย่างของชุมชนอื่นได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภออุดจัต จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อหาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภออุดจัต จังหวัดอุดรธานี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภออุดจัต จังหวัดอุดรธานี และกองทุนอื่นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี โดยมีประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสรรผลประโยชน์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเข้าถึงและการ

ตรวจสอบข้อมูลกองทุน ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี บริบทกองทุนหมู่บ้าน อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษากองทุนหมู่บ้าน คือ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมจำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	เหตุผลที่เลือก
1. พัฒนาการจังหวัดอุดรธานี	1	เป็นผู้ดูแลงานกองทุนหมู่บ้านในระดับจังหวัด
2. พัฒนาการอำเภอกุดจับ	1	เป็นผู้ดูแลงานกองทุนหมู่บ้านในระดับอำเภอ
3. กองทุนหมู่บ้านระดับตำบล	7	เป็นผู้ดูแลงานกองทุนหมู่บ้านในระดับตำบล
4. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	3	เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการ และเป็นผู้มีส่วนร่วมทุกกระบวนการของกองทุน
รวม	12	

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาวิจัย อยู่ในช่วงปีงบประมาณ 2565 (เมษายน 2565 – พฤศจิกายน 2565)

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 2 หาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structure interview) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การบริหารจัดการด้านผู้นำ สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อหาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อหาแนวทางในการยกระดับกองทุน หมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นที่ 3 การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อหาแนวทางในการ ยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นที่ 4 การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อหา แนวทาง ในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจในเรื่องระเบียบ ข้อบังคับ หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ โดยให้กรรมการเป็นศูนย์รวม กระจายอำนาจตามหน้าที่ มีความ เข้าใจในการบริหารจัดการกองทุนในการเรียนรู้ เป็นไปตามระเบียบของกองทุน เป็นการพึ่งพาซึ่งกันและ กัน เหมือนพี่สอนน้องด้านการเป็นผู้นำจากรุ่นสู่รุ่นในกองทุน

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม พบว่า กองทุนหมู่บ้านไม่ให้ความสนใจมาก พอในการระดมความคิดเห็นในการประชุม และขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม กรรมการ และสมาชิก ต้องมีความเข้าใจพูดคุยในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ต้องทำความเข้าใจให้กับสมาชิกโดยการเน้นไปที่ การประชาสัมพันธ์มากขึ้น

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า การบริหารจัดการ ด้านการ จัดสรรผลประโยชน์กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี กองทุนมีการจัดสรร ผลประโยชน์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และใช้หลักความคุ้มค่า และคุ้ม

ทุนในการจัดแบ่งหมวดหมู่การจัดสรรผลประโยชน์ โดยใช้เสียงข้างมากในการจัดสรรผลประโยชน์ในกองทุน และยึดตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนนั้น ๆ ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถนำเงิน ที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวนั้น ไปใช้ในการบริหารแบบบูรณาการร่วมกันได้

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน พบว่า มีปัญหาแต่น้อย ในเรื่องของคณะกรรมการยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกกองทุน สาเหตุที่เกิดปัญหาน้อย เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นพี่เลี้ยงสามารถทราบข้อมูลได้อย่างชัดเจนและทั่วถึง

ตอนที่ 2 แนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอภูคด จ.อุดรธานี
สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านต้องมีลักษณะ ด้านผู้นำ คือ 1. ใฝ่รู้ 2. รับผิดชอบ 3. เสียสละ 4. ซื่อสัตย์ สุจริต 5. ทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี 6. เข้าใจปัญหา 7. ให้โอกาส 8. สามารถถ่ายทอดความรู้จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมายังกองทุนได้ 9. ศึกษาข้อมูล 10. ให้ความเป็นธรรม และคุณสมบัติมีคุณสมบัติ คือ 1. มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการอย่างดี 2. เสียสละ 3. มีจิตอาสา 4. มีระดับการศึกษาที่เหมาะสม และเป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ศึกษาระเบียบสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างสม่ำเสมอ

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกคนต้องรับทราบแนวทางการบริหารจัดการร่วมกันเพื่อเดินไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้อง มีความรู้ เพื่อประกอบการจัดทำข้อมูลการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ ในการรับความร่วมมือจากสมาชิก มีส่วนร่วม สามารถชี้แจงได้ มีวิธีการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้าน มีส่วนร่วม ต้องมีการจัดเวทีประชาคม ให้สมาชิกทุกคนเข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือส่งจดหมายตามบ้าน ให้ส่งแบบตอบรับกลับมายังกองทุน ต้องมีการประชุมอบรม พบปะ แจ้งข่าวสาร อยู่เป็นประจำ วิธีการที่สำคัญที่จะทำให้กองทุนเข้ามามีส่วนร่วมต้องสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกก่อน ดังนี้ 1. ใช้หอกระจายข่าวในการประกาศ 2. ทำหนังสือนำเสนอในการแจ้งประชุมติดตามก่อนการประชุมให้สมาชิกทุกคนได้รับข้อมูลอย่างถ่องแท้และทันทั่วถึง ประเด็นสำคัญ คือต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วม เพราะสมาชิกคือหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกองทุน

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า ต้องมีสัดส่วนที่ชัดเจนโดยผู้นำกองทุน คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกของกองทุนร่วมกันออกความเห็นของการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนร่วมกัน เนื่องจากการจัดสรรผลประโยชน์จะต้องเกิดขึ้นจากความพึงพอใจของทุกฝ่าย ทำให้เกิดความร่วมมือกันได้ดีเป็นอย่างดี เนื่องจากจะได้แนวคิดและแนวทางจากทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา ต้องมีการบริหารในทุกส่วนให้เกิดความเท่าเทียม เพราะบางกองทุนเกิดรายได้มาก

มีผลประโยชน์มาก ก็ควรจะได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสม หลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาตามมาในกองทุน เพราะต้องทำให้เหมาะสมทุกส่วน

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน พบว่า กองทุนจะต้องมีระบบการติดตามและสรุปผลของกองทุนหมู่บ้านได้อย่างรวดเร็ว เพราะถ้าไม่มีแนวทางจะทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบในภายหลัง ช่วยลดการเกิดปัญหา สิ่งที่ตรวจสอบได้คือ วาระการประชุม งบการเงิน เพราะกองทุนจะต้องปิดงบทุก ๆ สิ้นปีตามระเบียบกองทุน และข้อมูลเป็นปัจจุบัน ต้องใช้หลักธรรมาภิบาล คือเรื่องในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง คุ่มค่า และตรวจสอบได้ ปลอดภัย กองทุนเข้มแข็งจะทำให้ไม่เกิดปัญหา เพราะจะทำให้โปร่งใสขึ้นภายในกองทุน เนื่องจากการใช้หลักธรรมาภิบาลจะสามารถทำให้กองทุนปลอดภัยต่อคณะกรรมการและสมาชิก เพราะข้อมูลของกองทุนจะเป็นตัวบ่งชี้ การบริหารจัดการและสามารถทราบถึงปัญหาของกองทุนได้จากข้อมูล เพราะต้องให้สมาชิกรับรู้และรับทราบ

อภิปรายผล

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อหาแนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษา สุลักษณ์ วงศ์สุรวัฒน์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับตีมา: กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประสพความสำเร็จของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดการกองทุนทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) แนวทางการบริหารจัดการด้านผู้นำ 2) แนวทางการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม 3) แนวทางการบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) แนวทางการบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน (สุลักษณ์ วงศ์สุรวัฒน์ และคณะ, 2562) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านต้องมีลักษณะด้านผู้นำ คือ 1. ใฝ่รู้ 2. รับผิดชอบ 3. เสียสละ 4. ซื่อสัตย์ สุจริต 5. ทักษะทางด้านเทคโนโลยี 6. เข้าใจปัญหา 7. ให้โอกาส 8. สามารถถ่ายทอดความรู้จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมายังกองทุนได้ 9. ศึกษาข้อมูล 10. ให้ความเป็นธรรม และคุณสมบัติมีคุณสมบัติ คือ 1. มุ่งองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการอย่างดี 2. เสียสละ 3. มีจิตอาสา 4. มีระดับการศึกษาที่เหมาะสม และเป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ศึกษาระเบียบสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของสายชล ปัญญชิต ได้ศึกษาการพัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่สถาบันการเงินชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นไปได้ในการพัฒนากองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชนมีสองส่วนที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านผู้นำ เช่น การมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน การเป็นผู้มีภูมิรู้ ภูมิฐาน ภูมิปัญญา เป็นผู้มีความพร้อมทั้งในเรื่องครอบครัวและเรื่องส่วนตัว มีความรู้ สามารถทำงานแทนกันได้ ด้านการบริหารจัดการ (สายชล ปัญญชิต, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ นิรมลรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านอ้อมแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านอ้อมแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลมาบโป่ง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารกองทุนหมู่บ้าน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตามลำดับ (จุฑามาศ นิรมลรัตน์, 2560)

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกคนต้องรับทราบแนวทางการบริหารจัดการร่วมกันเพื่อเดินไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้อง มีความรู้ เพื่อประกอบการจัดทำข้อมูลการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ ในการรับความร่วมมือจากสมาชิก มีส่วนร่วม สามารถชี้แจงได้ มีวิธีการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วม ต้องมีการจัดเวทีประชาคม ให้สมาชิกทุกคนเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือส่งจดหมายตามบ้านให้ส่งแบบตอบรับกลับมายังกองทุน ต้องมีการประชุมอบรม พบปะ แจ้งข่าวสารอยู่เป็นประจำ วิธีการที่สำคัญที่จะทำให้กองทุนเข้ามามีส่วนร่วมต้องสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกก่อน ดังนี้ 1. ใช้หอกระจายข่าวในการประกาศ 2. ทำหนังสือนำส่งในการแจ้งประชุมติดตามก่อนการประชุม ให้สมาชิกทุกคนได้รับข้อมูลอย่างถ่วงถ่วงและทันท่วงที ประเด็นสำคัญ คือต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วม เพราะสมาชิกคือหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกองทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาชนก เหล็กกล้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการประเมินผล และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ (สุภาชนก เหล็กกล้า, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัญญา ไม่เสื่อมสุข และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยเอื้อต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ: กองทุนหมู่บ้านห้วยผักชี ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านห้วยผักชี คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านห้วยผักชีมีความคิดเห็นตรงกันว่า คุณลักษณะของ

คณะกรรมการกองทุนกับคุณลักษณะและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน เป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า คณะกรรมการกองทุนมีความเห็นว่า ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการกู้ยืมได้ถูกต้อง การนำร่างระเบียบของกองทุนหมู่บ้านห้วยผักชีไปเผยแพร่ให้สมาชิกรับทราบอย่างทั่วถึง การเรียนรู้การจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง การจัดทำบัญชีและงบการเงินอย่างโปร่งใส ขณะที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความเห็นว่า ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ ในการบริหารจัดการกองทุนมากที่สุด คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยผักชีมีความเสียสละ (ศรัณยา ไม่เสื่อมสุข และคณะ, 2560)

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยผู้นำกองทุน คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกของกองทุนได้มีความเห็นของการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนร่วมกัน เนื่องจากการจัดสรรผลประโยชน์จะต้องเกิดขึ้นจากความพึงพอใจของทุกฝ่าย ทำให้เกิดความร่วมมือกันดีเป็นย่างดี เนื่องจากจะได้แนวคิดและแนวทางจากทุกฝ่าย ในการแก้ไขปัญหา ต้องมีการบริหารในทุกส่วนให้เกิดความเท่าเทียม เพราะบางกองทุนเกิดรายได้มาก มีผลประโยชน์มาก ก็ควรจะได้รับ การจัดสรรอย่างเหมาะสม หลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาตามมาในกองทุน เพราะต้องทำให้เหมาะสมทุกส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยากร เชื้อนแก้ว ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านธิ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านได้แยกออกเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการหมู่บ้านและปัญหาของสมาชิกกองทุน โดยภาพรวมกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านธิ มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยได้จัดกลุ่มของปัญหา พบว่า กองทุนหมู่บ้านอำเภอบ้านธิ มีปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการบริหาร การแสดงความคิดเห็น สวัสดิการสถานที่ทำงาน ความรู้ความสามารถทางการเงิน การบัญชี การตรวจสอบการใช้เงินของสมาชิก การทำทะเบียนสมาชิก และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนอื่น และปัญหาที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาการประสานงาน การมีส่วนร่วม การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่หมู่บ้าน การติดตามการส่งคืนเงิน ความโปร่งใส การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ที่ล่าช้าและไม่เป็นธรรม การจัดสรรเงินที่ทั่วถึง การรายงานผลการดำเนินงาน และการประสานงานกับหน่วยงานราชการ (วิทยากร เชื้อนแก้ว, 2547)

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน พบว่า กองทุนจะต้องมีระบบการติดตามและสรุปผลของกองทุนหมู่บ้านได้อย่างรวดเร็ว เพราะถ้าไม่มีแนวทางจะทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบในภายหลัง ช่วยลดการเกิดปัญหา สิ่งที่ตรวจสอบได้คือ วาระการประชุม

งบการเงิน เพราะกองทุนจะต้องปิดงบทุก ๆ สิ้นปีตามระเบียบกองทุน และข้อมูลเป็นปัจจุบัน ต้องใช้หลักธรรมาภิบาล คือเครื่องในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง คุ่มค่า และตรวจสอบได้ ปลอดภัย กองทุนเข้มแข็งจะทำให้ไม่เกิดปัญหา เพราะจะทำให้โปร่งใสขึ้นภายในกองทุน เนื่องจากการใช้หลักธรรมาภิบาล จะสามารถทำให้กองทุนปลอดภัยต่อคณะกรรมการและสมาชิก เพราะข้อมูลของกองทุนจะเป็นตัวบ่งชี้การบริหารจัดการ และสามารถทราบถึงปัญหาของกองทุนได้จากข้อมูล เพราะต้องให้สมาชิกรับรู้และรับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาพร อินชุม ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาเหตุมาจากคณะกรรมการผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐานด้านการจัดทำบัญชี โดยทางปฏิบัติจะเน้นการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจและที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ประกอบกับผู้พนักงานบัญชีหลายคนไม่ได้รับการฝึกอบรมที่จำเป็น ในการใช้บัญชีสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งทำให้ยากต่อการติดตามและจัดการกองทุนเหล่านี้อย่างเหมาะสม ซึ่งหมายความว่า ไม่สามารถเปรียบเทียบผลลัพธ์ทางบัญชีสำหรับการดำเนินการแต่ละรายการได้อย่างถูกต้อง (ธิดาพร อินชุม, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอภูผา จังหวัดอุดรธานี สรุปได้ว่า

- 1) สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอภูผา จังหวัดอุดรธานี รายงานได้แก่ การบริหารจัดการด้านผู้นำ การบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และการบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลกองทุน พบว่า ผู้นำกองทุนหมู่บ้านเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ขาดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น กองทุนมีการจัดสรรผลประโยชน์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และใช้หลักความคุ้มค่าและคุ้มทุน ไปใช้ในการบริหารแบบบูรณาการร่วมกัน มีการจัดสรรผลประโยชน์ตามหมวดหมู่โดยใช้หลักธรรมาภิบาล
- 2) แนวทางในการยกระดับกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอภูผา จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ผู้นำต้องมีความรู้ในด้านการบริหารงาน เสียสละ ซื่อสัตย์ ทันต่อเทคโนโลยี ต้องจัดเวทีการประชุมประชาคม เพราะสมาชิกคือหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเพื่อสร้างระเบียบข้อบังคับด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และต้องมีระบบการติดตามและสรุปผลเป็นปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ควรมีการจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญในการเก็บข้อมูลด้านบัญชี ด้วยระบบสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

1.2 กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ควรมีมาตรการตรวจสอบความถูกต้อง ฐานข้อมูลด้านบัญชีและจัดเตรียมงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 กองทุนหมู่บ้านควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องแก่คณะกรรมการกองทุน ในด้านการบริหารจัดการกฎหมายการเงินและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับสมาชิกควรส่งเสริมความรู้ด้านการอาชีพและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ควรนำผลการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา กองทุนหมู่บ้านควรจะเป็นของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ในด้านการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการด้านการจัดสรรผลประโยชน์ การบริหารจัดการด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี หากผู้ที่สนใจจะศึกษาในครั้งต่อไป ในพื้นที่บริบทที่แตกต่างกันสามารถนำมาเปรียบเทียบ ในด้านสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่การยกระดับกองทุนหมู่บ้านต่อไป

3.2 ควรมีการทำการศึกษถึงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มีการบริหารจัดการที่ดีในบริบทที่มีความกว้างมากยิ่งขึ้น ในระดับของจังหวัด เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบของข้อมูลที่มีความหลากหลาย ตามบริบทกองทุนที่แตกต่างกันของแต่ละชุมชน จะสามารถนำไปสู่แนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแบบบูรณาการ

3.3 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรนำผลการศึกษาไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการสำหรับผู้สนใจและต้องการศึกษา การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ นิรมลรัตน์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านอ้อมแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลมาบโป่ง อำเภอบ้านนา จังหวัดชลบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต วิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ธิดาพร อินชุม. (2554). ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดเชียงใหม่. ใน *การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชียมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- วิทยากร เชื้อนแก้ว. (2547). การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านนา จังหวัดลำพูน. ใน *การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ศรัญญา ไม่เสื่อมสุข และ คณะ. (2560). ปัจจัยเอื้อต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ: กองทุนหมู่บ้านห้วยผักชี ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 14. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- สายชล ปัญญชิต. (2555). *การพัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่สถาบันการเงินชุมชน : ความรู้และข้อเสนอสู่ความจริง.* กรุงเทพมหานคร : สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2563.* เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2565 จาก http://www.villagefund.or.th/uploads/gallery/image_big_609dea52d43ec.pdf.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2544). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภา.* ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 118 ตอนพิเศษ 21 ง (26 กุมภาพันธ์ 2544).
- สุภาชนก เหล็กกล้า. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 39(2), 109-119.*
- สุลั้งก์ วงศ์สุรวัฒน์ และคณะ. (2562). การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับดีมาก: กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 7(3), 888-898.*